

Література:

1. Альпакова Ірина. Довідник хормейстера. Канів: Склянка Часу/Zeitglas, 2020. 94 с.
2. Мартинюк А. К. Диригентсько-хорова виконавська майстерність майбутнього вчителя музичного мистецтва: навчальний посібник. Переяслав (Київ обл.): Домбровська Я. М., 2023. 232 с.
3. Сбітнева Л. М. Розвиток системи музично-естетичного виховання дітей і молоді в Україні (друга половина ХХ століття): дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01. Київ, 2016. 360 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-390-6-90>

ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗМІСТУ ДИРИГЕНТСЬКО-ХОРОВОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ВИЩОЇ ШКОЛИ: ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ХОРОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Ярмолюк О. В.

*викладач циклової комісії методики музичної освіти
та вокально-хорової підготовки*

*Комунальний заклад вищої освіти «Луцький педагогічний коледж»
Волинської обласної ради
м. Луцьк, Україна*

Ретроспектива провадження освітньої діяльності, становлення мережі закладів вищої освіти, формування системи фахової підготовки здобувачів освіти в Україні впродовж свого історичного розвитку зазнали чимало трансформацій через низку об'єктивних (історичних, геополітичних, соціальних) причин. Новітня віха історії розвитку освітньої галузі не є винятком: пандемія коронавірусної хвороби COVID-19, економічні, геополітичні та глобалізаційні світові процеси, криваве повномасштабне вторгнення на території нашої держави – беззаперечно сколихнули традиційну консервативну систему освіти, проте разом із цим стали поштовхом до пошуків новітніх інноваційних форм, методів та прийомів роботи.

Головним завданням сучасного закладу фахової передвищої та вищої освіти, що виступає повноправним суб'єктом економіки, є підготовка професійного фахівця, який буде конкурентоспроможним на ринку праці. Оскільки світ навколо нас змінюється з шаленою швидкістю – змінюються і вимоги роботодавців та стейкхолдерів до майбутніх випускників. Організація навчально-виховного процесу, забезпечення якості надання освітніх послуг, функціонування мережі закладів освіти в Україні, формування стратегії їхнього розвитку сьогодні можливі

лише за наявності менеджменту – процесу планування, організації, координації та контролю ресурсів (людських, фінансових, матеріальних) з метою досягнення поставленої мети або цілей [2, с. 9].

Музика, поруч з іншими видами мистецтва, є надважливим елементом культури та одним із символів національної ідентичності, що формує світогляд людини, її свідомість, забезпечує творчу діяльність, сприяє саморозвитку та самовираженню. У темні часи війни, які випали сьогодні на долю кожного з нас, саме музичне мистецтво здатне визначити ментальні кордони, ідентифікувати Україну в світовому соціокультурному просторі, допомагає впоратися з емоціями, підіймає моральний дух та є одним із засобів психологічної розради.

Основні етапи еволюції диригентсько-хорового мистецтва в Україні у своїх наукових працях досліджували М. Бурбан, Г. Карась, А. Мартинюк, Л. Ярошевська, В. Рожок, Б. Кудрик, А. Лашенко, І. Ярошенко; проблеми підготовки майбутніх фахівців до управління хоровими колективами розглядаються у працях В. Андрущенко, О. Бенч-Шокало, І. Гулеско, М. Загайкевича, П. Ковалик, А. Козир, Ю. Пучко-Колесник, О. Щолокової; становлення диригентсько-хорової техніки, багатофункціональність професії диригента – Є. Єгорова, Н. Селезньової, Т. Смирнової, М. Колесси, К. Пігрова, А. Мархалевського, Д. Завадинського, І. Розумного, А. Болгарського, Д. Бондаренко, А. Мірошникова, Н. Кушлик, А. Растрігіна, М. Камінської, Л. Лялюк, І. Цюряк, С. Світайло, Л. Остапенко, Л. Ярошевська, Н. Тарарак, Л. Шумська, Л. Костенко, Л. Бірюкова, О. Кузнєцова, Г. Сікора [5, с. 114-115].

Підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва закладів загальної середньої освіти в Україні здійснюється в рамках освітньо-професійної програми **014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво)** за освітньо-професійним ступенем фаховий молодший бакалавр, освітніми ступенями бакалавр та магістр. В Україні підготовку за даною спеціальністю забезпечують 71 заклад фахової передвищої та вищої освіти (відповідно до результатів статистичного аналізу даних єдиної державної електронної бази з питань освіти (ЄДЕБО)).

Відповідно до змісту освітньо-професійних програм випускники мають змогу обіймати посади вчителя закладу загальної середньої освіти (музичне мистецтво), керівника музичного, керівника аматорського дитячого колективу (гуртка, студії та ін.), культурного організатора дитячих позашкільних закладів та інших фахівців у галузі освіти [3].

Фахову диригентсько-хорову підготовку здобувачів освіти забезпечують цикли обов'язкових та вибіркових (тих, що пропонуються для вивчення здобувачам освіти закладом фахової передвищої та вищої освіти для більшого вдосконалення та задоволення освітніх і кваліфікаційних потреб) освітніх компонентів загальної та професійної підготовки [1].

До циклу професійної підготовки належать наступні освітні компоненти:

- педагогічна майстерність;
- теорія і методика музичної освіти;
- основи музично-теоретичної підготовки;
- інструментальна підготовка;
- диригентсько-хорова підготовка;
- музично-педагогічна практика (пропедевтична, пробна, переддипломна).

Диригентсько-хорова підготовка здобувачів освіти включає в себе хорове диригування, хорознавство, практичну роботу з хоровим колективом, хоровий клас, постановку голосу та хорове аранжування. Усі ці дисципліни сприяють розвитку природних музичних даних (слух, пам'ять, уява), вдосконаленню власних виконавських здібностей, формують художньо-естетичний смак, базу музично-теоретичних знань та практичних методів роботи з колективом. Проте сьогодні цього, на жаль, недостатньо для здійснення успішної професійної діяльності.

Хоровий колектив будь-якого рівня (аматорський, професійний, навчальний, тощо) є одним структурним підрозділом, що створений задля репрезентації кращих зразків національного та світового вокально-хорового мистецтва. Він потребує компетентного кваліфікованого диригента (хормейстера, художнього керівника), який буде здатний виконувати свої безпосередні (виховні, виконавські, організаційні, керівні) функції, зможе забезпечити подальший розвиток колективу, його учасників, їхню творчу реалізацію та культурно-просвітницьку діяльність.

Поняття «**хорового менеджменту**» є досить новим та маловживаним у сучасній українській мистецько-педагогічній термінології, чого не можна сказати про світову практику. У країнах Західної Європи або Сполучених Штатах Америки він активно використовується у мистецькій діяльності, адже успішне керування колективом, окрім професійних мистецьких здібностей та вмінь, включає в себе орієнтацію на потреби ринку, забезпечення концертної та конкурсно-фестивальної діяльності, функціонування хору, його популяризацію та просування у мережі інтернет, пошук фінансування (спонсори, меценати, патронаж) і багато інших потреб, які потрібно вирішувати.

В Україні потреба у менеджменті хорового колективу вперше гостро постала під час пандемії коронавірусної хвороби COVID-19, коли звичні форми та методи роботи не могли задовольнити усіх потреб, що виникали. Менеджмент хорового колективу – це теоретичних знань, практичних вмінь та навичок, що спрямовані на забезпечення потреб колективу та його учасників, і вимагають від керівника наявності організаційних, лідерських, комунікативних та ділових якостей. Він включає в себе:

- формування складу учасників (хористи, солісти, концертмейстери);
- забезпечення матеріально-технічних умов для роботи колективу (репетиційна база, допоміжний інвентар, костюми, транспорт);
- організація соціально-культурного аспекту діяльності (концерти, гастролі, конкурси та фестивалі);
- репетиційний та підготовчий аспект (підбір та вивчення музичного репертуару);
- забезпечення гідного концертного виконання;
- створення та підтримка сприятливого морально-психологічного клімату в колективі;
- популяризація та реклама, налагодження зв'язків з громадськістю;
- організація фінансової підтримки хорової діяльності (меценатство, спонсорство, патронаж) [4, с. 90].

Література:

1. Вибіркові дисципліни. URL: <http://surl.li/evgpa>
2. Основи менеджменту: конспект лекцій [Електронний ресурс]: навч. посіб. для студентів спеціальності 073 «Менеджмент» освітньо-професійної програми «Менеджмент і бізнес-адміністрування» / уклад. Т. В. Лазоренко, С. О. Пермінова. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 166 с.
3. Освітньо-професійна програма 014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво). URL: <http://surl.li/rjstr>
4. Ярмолюк О. В., Шкоба В. А., Степанюк А. В. Хоровий менеджмент як складова підготовки здобувачів фахової вищої освіти до професійної діяльності. *Академічні студії. Серія: Педагогіка*. Луцьк. Випуск №4. 2022. С. 87–92.
5. Ярмолюк О. В. Особливості розвитку фахових компетентностей майбутнього вчителя музичного мистецтва в контексті сучасної диригентсько-хорової підготовки. *Fine Art and Culture*, 4, 113-118, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2023-4-15>